

Редакція:

20.09.2024

19.12.2023

19.08.2023

12.05.2023

28.04.2023

14.02.2023

06.01.2023

24.11.2021

10.03.2017

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 10 березня 2017 р. N 138

Київ

Деякі питання використання об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту

(назва у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Із змінами і доповненнями, внесеними
постановами Кабінету Міністрів України
від 24 листопада 2021 року N 1269,
від 6 січня 2023 року N 20,
від 14 лютого 2023 року N 134,
від 28 квітня 2023 року N 416,
від 12 травня 2023 року N 488,
від 19 серпня 2023 року N 883,
від 19 грудня 2023 року N 1331,
від 20 вересня 2024 року N 1074

Відповідно до частин п'ятої, десятої та чотирнадцятої статті 32 Кодексу цивільного захисту України Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Затвердити такі, що додаються:

Порядок створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту, включення об'єктів до складу та виключення таких об'єктів з фонду захисних споруд цивільного захисту та ведення його обліку;

(абзац другий пункту 1 із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.2023 р. N 134,
у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Порядок використання у мирний час захисних споруд цивільного захисту для господарських, культурних і побутових потреб;

Типовий договір оренди захисних споруд цивільного захисту.

2. Визнати такими, що втратили чинність, постанови Кабінету Міністрів України згідно з переліком, що додається.

Прем'єр-міністр України

В. ГРОЙСМАН

Інд. 75

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України
від 10 березня 2017 р. N 138

ПОРЯДОК

створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту, включення об'єктів до складу та виключення таких об'єктів з фонду захисних споруд цивільного захисту та ведення його обліку

(назва Порядку із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.2023 р. N 134,
у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Загальна частина

1. Цей Порядок визначає механізм створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту (далі - фонд захисних споруд), включення об'єктів до складу та виключення таких об'єктів з фонду захисних споруд, ведення обліку сховищ і протирадіаційних укриттів (далі - захисні споруди), споруд подвійного призначення, найпростіших укриттів та первинних (мобільних) укриттів, що є об'єктами відповідного фонду, а також статус таких об'єктів для забезпечення захисту населення.

(пункт 1 у редакції постанов Кабінету
Міністрів України від 19.08.2023 р. N 883,
від 20.09.2024 р. N 1074)

2. Дія цього Порядку не поширюється на об'єкти фонду захисних споруд, які входять до складу запасних пунктів управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, інших органів державної влади, а також споруди, призначені для укриття лише особового складу військових підрозділів (військовослужбовців) Збройних Сил, Національної гвардії, інших утворених відповідно до законів військових формувань, персоналу установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, воєнізованих формувань Державної кримінально-виконавчої служби, військовополонених у таборах та дільницях для їх тримання, засуджених та осіб, узятих під варту, які утримуються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби.

(пункт 2 із змінами, внесеними згідно з постановами
Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269,
від 19.08.2023 р. N 883,
у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

3. Терміни, що вживаються у цьому Порядку, мають таке значення:

балансоутримувачі - власники, користувачі, юридичні особи, на балансі яких перебувають об'єкти фонду захисних споруд (у тому числі ті, що не увійшли до їх статутних капіталів у процесі приватизації (корпоратизації));

будівництво захисних споруд / споруд подвійного призначення - нове будівництво, реконструкція, реставрація та капітальний ремонт захисних споруд / споруд подвійного призначення. Будівництво захисних споруд / споруд подвійного призначення здійснюється відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України, інших законів, цього Порядку, державних будівельних норм і вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту з урахуванням забезпечення їх доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

місця можливого скупчення людей - територія, на якій можливе тимчасове перебування не менше 20 осіб одночасно, зокрема в парках, скверах, спортивних спорудах (на спортивних майданчиках), інших місцях відпочинку, на зупинках громадського транспорту, інших об'єктах;

об'єкт (місце) з масовим перебуванням людей - об'єкт (будівля чи споруда, їх відокремлена частина), на якому можливе постійне або тимчасове перебування 100 і більше осіб або який має хоча б одне окреме приміщення, в якому можливе перебування 50 і більше осіб одночасно, а також відкрита місцевість, на якій передбачається проведення масових заходів за участю не менше 100 осіб (заклади освіти, заклади охорони здоров'я, заклади соціального захисту населення, спортивні споруди та інші спеціально відведені місця для проведення масових спортивних, культурно-видовищних заходів, розважальні, торгові та торгово-розважальні заклади, багатопрофільні будівлі, заклади оздоровлення та відпочинку (санаторії, бази відпочинку тощо), об'єкти тимчасового проживання, зокрема готелі, мотелі, кемпінги, хостели, та інші аналогічні об'єкти (місця) з масовим перебуванням людей);

потреба у фонді захисних споруд - загальна кількість об'єктів фонду захисних споруд з місткістю, що забезпечує укриття всіх категорій населення за місцем роботи та місцем проживання, а також інших категорій населення за місцем тимчасового перебування в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці (суб'єкта господарювання) з урахуванням вимог законодавства. У мирний час потреба розраховується в захисних спорудах / спорудах подвійного призначення, а в особливий період виключно в умовах тимчасової недостатності захисних споруд та споруд подвійного призначення потреба розраховується з урахуванням первинних (мобільних) та найпростіших укриттів. Потреба відображає місткість об'єктів фонду захисних споруд, що повинні бути створені для укриття населення, з урахуванням видів об'єктів фонду захисних споруд, необхідності перебування їх у постійній готовності, території їх розміщення, а також пішохідної доступності;

утримання об'єктів фонду захисних споруд - комплекс заходів організаційного, матеріально-технічного, інженерного, фінансового та іншого характеру, що спрямовані на забезпечення готовності об'єктів фонду захисних споруд до використання за призначенням;

фонд захисних споруд - сукупність усіх засобів колективного захисту (захисні споруди, споруди подвійного призначення, первинні (мобільні) укриття та найпростіші укриття), передбачених статтею 32 Кодексу цивільного захисту України, що можуть бути використані для укриття населення та перебувають на обліку відповідно до вимог, визначених цим Порядком.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Кодексі цивільного захисту України, Законах України "Про регулювання містобудівної діяльності", "Про технічні регламенти та оцінку відповідності", "Про будівельні норми", "Про стандартизацію".

(пункт 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.2023 р. N 134,

3¹. Об'єкти фонду захисних споруд мають стратегічне значення для забезпечення захисту населення, що передбачає:

створення таких об'єктів, їх утримання та експлуатацію відповідно до вимог законодавства;

(абзац другий пункту 3¹ із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

приведення об'єктів фонду захисних споруд у готовність до використання за призначенням у разі приведення єдиної державної системи цивільного захисту, її складових частин у режим підвищеної готовності, виникнення надзвичайної ситуації, введення правового режиму надзвичайного стану та в особливий період;

(абзац третій пункту 3¹ із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

будівництво захисних споруд / споруд подвійного призначення, створення найпростіших укриттів та первинних (мобільних) укриттів в особливий період;

(абзац четвертий пункту 3¹ у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

заборону зміни функціонального призначення захисних споруд / споруд подвійного призначення для укриття населення під час приватизації, відчуження;

(абзац п'ятий пункту 3¹ із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

забезпечення безперешкодного цілодобового доступу населення до об'єктів фонду захисних споруд під час оголошення сигналів і повідомлень про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, а також створення умов для життєдіяльності населення, яке укривається в таких спорудах. Об'єкти фонду захисних споруд закладів освіти під час здійснення освітнього процесу за очною формою здобуття освіти доступні тільки для учасників освітнього процесу;

(абзац шостий пункту 3¹ у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331)

процедуру ведення на всіх рівнях обліку об'єктів фонду захисних споруд та виключення таких об'єктів з відповідного фонду;

(абзац сьомий пункту 3¹ із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

проведення обстежень (оглядів) стану готовності об'єктів фонду захисних споруд щодо готовності до використання за призначенням відповідно до Кодексу цивільного захисту України;

(абзац восьмий пункту 3¹ у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

утворення відповідно до законодавства формувань цивільного захисту з обслуговування захисних споруд або призначення осіб, відповідальних за обслуговування та експлуатацію

об'єктів фонду захисних споруд;

маркування в особливий період, у тому числі у воєнний час, об'єктів фонду захисних споруд, на які поширюється дія норм міжнародного гуманітарного права, відповідними розпізнавальними знаками (емблемами);

включення до щорічних планів основних заходів цивільного захисту суб'єктами забезпечення цивільного захисту заходів з будівництва, створення, експлуатації, утримання об'єктів фонду захисних споруд та проведення систематичних обстежень (оглядів) стану їх готовності до використання за призначенням;

(абзац одинадцятий пункту 3¹ із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

планування суб'єктами забезпечення цивільного захисту видатків на будівництво, створення, експлуатацію, утримання об'єктів фонду захисних споруд під час щорічного планування та затвердження бюджетів і кошторису витрат;

(Порядок доповнено пунктом 3¹ згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2023 р. N 883)

визначення завдань та координацію діяльності єдиною державною системою цивільного захисту щодо створення, приведення у готовність та відновлення об'єктів фонду захисних споруд.

(пункт 3¹ доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Створення фонду захисних споруд

4. Фонд захисних споруд створюється міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, іншими юридичними особами та фізичними особами - підприємцями (далі - суб'єкти господарювання) відповідно до Кодексу цивільного захисту України.

(пункт 4 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

5. Потреба у фонді захисних споруд визначається та затверджується рішенням міністерства, іншого центрального та місцевого органу виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, іншого органу державної влади, органу місцевого самоврядування та суб'єкта господарювання.

Методичні рекомендації щодо визначення потреби у фонді захисних споруд розробляються та затверджуються ДСНС.

Потреба у фонді захисних споруд та розрахунок необхідності укриття населення відображаються у планах цивільного захисту на особливий період, які розробляються відповідно до законодавства.

У розділах інженерно-технічних заходів цивільного захисту містобудівної документації регіонального та місцевого рівня, а також проектної документації на будівництво об'єктів потреба визначається виключно в захисних спорудах / спорудах подвійного призначення.

Проектною документацією на будівництво об'єктів також визначається потреба в укритті відвідувачів, учасників освітнього процесу, пацієнтів (у стаціонарах), вихованців (підопічних) у визначених законодавством випадках з урахуванням необхідності забезпечення їх у повному обсязі засобами колективного захисту відповідно до будівельних норм.

Наявність найпростіших укриттів та первинних (мобільних) укриттів в особливий період у місцях, де існує визначена потреба в захисних спорудах / спорудах подвійного призначення, не звільняє від необхідності у створенні захисних споруд / споруд подвійного призначення під час реалізації інженерно-технічних заходів цивільного захисту згідно з проектною документацією на нове будівництво або реконструкцію об'єктів відповідно до частини десятої статті 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності".

Під час визначення потреби в захисних спорудах у розділі інженерно-технічних заходів цивільного захисту проектної документації на будівництво об'єктів враховуються виключно захисні споруди / споруди подвійного призначення, що перебувають на праві власності та інших речових правах - праві господарського відання, праві оперативного управління замовника будівництва або вже входять до складу об'єкта будівництва, а також щодо яких право власності здійснюють відповідні органи державної влади, територіальні громади та утворені ними органи місцевого самоврядування.

(абзаци перший - четвертий пункту 5 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269, від 19.08.2023 р. N 883, від 19.12.2023 р. N 1331, замінено абзацами згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074, у зв'язку з цим абзаци п'ятий - сьомий вважати відповідно абзацами восьмим - десятим)

Місця розміщення об'єктів фонду захисних споруд повинні забезпечувати можливість швидкого доступу до них населення (працівників) з найвіддаленішого місця їх розташування з урахуванням радіуса пішохідної доступності до таких об'єктів, який приймається не більше ніж:

(пункт 5 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331)

300 метрів - для багатоповерхової забудови, забудови підвищеної поверховості та висотної забудови, а також для суб'єктів господарювання, віднесених до відповідних категорій цивільного захисту;

(пункт 5 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331)

500 метрів - для середньоповерхової та малоповерхової забудови.

(пункт 5 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331)

6. Створення фонду захисних споруд здійснюється шляхом:

реалізації положень розділу (схем) інженерно-технічних заходів цивільного захисту містобудівної та проектної документації на будівництво об'єктів в частині будівництва захисних споруд / споруд подвійного призначення з обов'язковим включенням завершених будівництвом сховищ, протирадіаційних укриттів, споруд подвійного призначення до складу фонду захисних споруд;

комплексного освоєння підземного простору міст та інших населених пунктів для розміщення в ньому споруд соціально-побутового, виробничого та господарського призначення, що можуть бути використані для укриття населення як споруди подвійного призначення;

будівництва захисних споруд / споруд подвійного призначення з обов'язковим включенням завершених будівництвом об'єктів до складу фонду захисних споруд;

облаштування (пристосування) підземної частини станції метрополітену та включення її до складу фонду захисних споруд як споруди подвійного призначення;

відновлення пошкоджених (зруйнованих) захисних споруд / споруд подвійного призначення;

реконструкції (із зміною функціонального призначення) наявних будівель і споруд (їх частини) різного функціонального призначення або проведення капітального ремонту відповідних об'єктів;

облаштування (пристосування) та включення до складу фонду захисних споруд як найпростіших укриттів об'єктів різного призначення, які експлуатуються, зокрема цокольних або підвальних приміщень, інших об'єктів підземного простору, зокрема гірських та інших виробків, підземних порожнин;

будівництва захисних споруд / споруд подвійного призначення, облаштування (пристосування) найпростіших укриттів та виготовлення, встановлення (монтажу) первинних (мобільних) укриттів в умовах особливого періоду;

завчасного придбання (виготовлення) та утримання первинних (мобільних) укриттів, які відповідають Технічному регламенту засобів цивільного захисту, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 26 травня 2023 р. N 535 (Офіційний вісник України, 2023 р., N 55, ст. 3081), з подальшим їх розміщенням на місцевості та включенням їх до складу фонду захисних споруд.

(пункт 6 із змінами, внесеними згідно з постановами
Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269,
від 19.08.2023 р. N 883,
у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

7. Для встановлення можливості використання для укриття населення як споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів підлягають огляду, а у разі потреби - технічному обстеженню в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України:

(абзац перший пункту 7 із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269)

підземні переходи між станціями (транспортні, станцій метрополітену);

тунелі (станції метрополітену, автодорожні, магістральні, пішохідні);

підземні склади;

споруди котлованного типу (автостоянки, паркінги, гаражі, підземні торговельні центри, підприємства громадського харчування, магазини);

об'єкти підземного простору колишніх оборонних об'єктів та баз;

(абзац шостий пункту 7 у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

підземні гірські виробки, печери та інші підземні порожнини різного призначення;

підвальні та цокольні поверхи об'єктів цивільного і промислового призначення;

(абзац восьмий пункту 7 у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 19.08.2023 р. N 883)

інші об'єкти, що за своїми технічними характеристиками та захисними властивостями можуть бути використані для укриття населення.

Не підлягають огляду та включенню до фонду захисних споруд як найпростіші укриття захисні споруди / споруди подвійного призначення, що вже перебувають на обліку.

Для проведення огляду міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, у сфері управління (власності) яких перебуває відповідний об'єкт (будівля, споруда, приміщення), утворюються постійні або тимчасові комісії, до яких за зверненням залучаються посадові особи ДСНС (її територіальних органів) та інші необхідні фахівці в межах повноважень. Голову комісії визначає орган, який утворює відповідну комісію.

За результатами огляду складається акт огляду об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання для укриття населення (далі - акт огляду) за формою, передбаченою вимогами щодо ведення обліку фонду захисних споруд. У разі встановлення можливості використання об'єкта як споруди подвійного призначення в акті огляду зазначаються рекомендації щодо подальшої можливості включення такого об'єкта до складу фонду захисних споруд за результатами проведення технічної інвентаризації без реконструкції (капітального ремонту) або після їх проведення.

(абзац десятий пункту 10 у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269,
замінено абзацами згідно з постановою
Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

8. Первинне (мобільне) укриття - технічний виріб, зокрема блок модульного типу, призначений для короткострокового (до чотирьох годин) захисту населення на місцевості шляхом зменшення непрямої дії звичайних засобів ураження під час воєнних (бойових) дій. Первинне (мобільне) укриття монтується чи виготовляється з дотриманням вимог національних стандартів та/або технічних регламентів, що заявлені у документі про відповідність.

Первинне (мобільне) укриття не є об'єктом будівництва, благоустрою населеного пункту, тимчасовою спорудою для життєзабезпечення населення або провадження підприємницької діяльності у розумінні Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" та об'єктом нерухомого майна у розумінні Цивільного кодексу України.

Рішення про встановлення первинного (мобільного) укриття та визначення місця його розміщення приймається балансоутримувачем, який в триденний строк письмово повідомляє:

у разі розміщення первинного (мобільного) укриття на земельних ділянках державної, комунальної власності - органам виконавчої влади, Верховній Раді Автономної Республіки Крим, органам місцевого самоврядування, які відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Земельного кодексу України, розпоряджаються землями державної або комунальної власності;

у разі розміщення первинного (мобільного) укриття на земельних ділянках, що перебувають у приватній власності, - власникам земельних ділянок.

У разі розміщення первинного (мобільного) укриття на земельній ділянці, що перебуває в користуванні, власник (розпорядник) такої земельної ділянки письмово інформує землекористувача про розміщення відповідного об'єкта.

Забороняється розміщення первинних (мобільних) укриттів на нестійкій поверхні, проїзній частині дороги, коліях (рейках), біля резервуарів з хімічно-, вибухо- та пожежонебезпечними речовинами. Розміщення первинних (мобільних) укриттів на місцевості не повинно ускладнювати або унеможливлювати доступ до пожежних гідрантів, підступи до зовнішніх стаціонарних пожежних драбин, обладнання та засобів пожежогасіння, інженерних мереж та комунікацій. За можливості такі об'єкти мають розміщуватися на відстані не менше ніж 3 метри від ліній електропередачі.

(пункт 8 у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Утримання фонду захисних споруд

9. Утримання об'єктів фонду захисних споруд у готовності до використання за призначенням здійснюється їх балансоутримувачами.

У разі використання одного об'єкта фонду захисних споруд кількома центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування чи суб'єктами господарювання, фізичними особами - підприємцями вони беруть участь в утриманні такого об'єкта відповідно до укладених між ними договорів.

Під час утримання та експлуатації захисних споруд / споруд подвійного призначення не допускається зниження захисних та інших властивостей відповідних споруд, передбачених нормативними актами та проектною документацією.

(пункт 9 із змінами, внесеними згідно з постановою
Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269,
у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

10. Під час проектування та будівництва (нового будівництва, капітального ремонту та реконструкції) захисних споруд / споруд подвійного призначення є обов'язковим дотримання норм ДБН В.2.2-5:2023 "Захисні споруди цивільного захисту", законодавчих та інших нормативно-правових актів у сфері будівництва.

Під час розроблення проектної документації на капітальний ремонт прийнятих в експлуатацію захисних споруд / споруд подвійного призначення, якими не передбачається зміна класу (групи) таких споруд, розрахункові параметри навантажень та впливів, за якими побудовано цей об'єкт, не змінюються на ті, що встановлено новими нормативними актами.

(пункт 10 у редакції постанов Кабінету
Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269,
від 20.09.2024 р. N 1074)

11. Балансоутримувач забезпечує утримання об'єктів фонду захисних споруд у стані, необхідному для приведення у готовність до використання за призначенням відповідно до вимог щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд, крім об'єктів, що мають перебувати в постійній готовності.

Строк приведення захисної споруди / споруди подвійного призначення в готовність до використання за призначенням (крім споруд, що відповідно до законодавства повинні

перебувати в постійній готовності) зазначається в паспорті захисної споруди / споруди подвійного призначення, який не повинен перевищувати 24 години.

Після приведення в готовність об'єктів фонду захисних споруд вони повинні утримуватися та експлуатуватися в такому стані на весь час дії рішення щодо приведення єдиної державної системи цивільного захисту, її складових у режим підвищеної готовності, виникнення надзвичайної ситуації, введення правового режиму надзвичайного стану та в особливий період.

(пункт 11 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

12. Заходи контролю за станом готовності об'єктів фонду захисних споруд спрямовані на визначення відповідності стану цих об'єктів вимогам законодавства, а також організацію, вжиття балансоутримувачами вичерпних заходів до усунення виявлених недоліків.

До основних заходів контролю за станом готовності належать комплексні, контрольні та позапланові обстеження об'єктів фонду захисних споруд відповідно до вимог щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд, затверджених МВС.

Контроль за станом готовності об'єктів фонду захисних споруд до використання за призначенням шляхом проведення комплексних, контрольних та позапланових обстежень здійснюється ДСНС та її територіальними органами разом з міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування з дотриманням таких вимог.

ДСНС та її територіальні органи забезпечують формування плану комплексних обстежень наявними технічними засобами інформаційно-комунікаційної системи "Інформаційна система "Облік та візуалізація фонду захисних споруд цивільного захисту" (далі - Інформаційна система) і не пізніше 1 жовтня подають його до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що залучаються до проведення таких обстежень, на погодження.

Міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, інші органи державної влади та органи місцевого самоврядування, до яких подано проект плану комплексних обстежень, розглядають його у строк не більше 20 робочих днів та у разі відсутності зауважень погоджують його або погоджують із наданням пропозицій.

У разі відсутності до 10 листопада пропозицій (зауважень) до проекту плану комплексних обстежень такий проект вважається погодженим відповідним органом за замовчуванням. У разі неможливості врахувати пропозиції (зауваження) міністерства, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування ДСНС (її територіальні органи) інформує такі органи.

Строк проведення комплексного обстеження об'єктів фонду захисних споруд повинен узгоджуватися із строком здійснення планових заходів державного нагляду (контролю), зазначених у річному плані здійснення заходів державного нагляду (контролю) ДСНС.

Не допускається створення перешкод органами державної влади та органами місцевого самоврядування під час здійснення заходів з комплексних обстежень об'єктів фонду захисних споруд.

План комплексних обстежень затверджується ДСНС не пізніше 1 грудня року, що передує плановому. План повинен містити обліковий номер захисної споруди / споруди подвійного призначення, вид об'єкта фонду захисних споруд, адресу місця розташування, клас або групу захисної споруди / споруди подвійного призначення, найменування балансоутримувача, його код згідно з ЄДРПОУ або реєстраційний номер облікової картки платника податків, серія (за

наявності) та номер паспорта - для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, повідомили про це відповідному контролюючому органу та мають відмітку в паспорті, строк проведення комплексного обстеження та період часу (календарний місяць), у якому буде проведено комплексне обстеження.

Внесення змін до плану комплексного обстеження здійснюється за зверненням органу державної влади, органу місцевого самоврядування за наявності обґрунтованих підстав, зокрема включення нових об'єктів до фонду захисних споруд, наявності помилок (неточностей), а також з метою перенесення строків здійснення таких заходів (допускається в межах планового року).

Усі плани комплексного обстеження об'єктів фонду захисних споруд, затверджені ДСНС, повинні бути опубліковані на офіційному веб-сайті ДСНС не пізніше 1 січня.

Документальне забезпечення процесу комплексних, контрольних та позапланових обстежень об'єктів фонду захисних споруд передбачає:

видання територіальними органами ДСНС наказів, які мають містити інформацію про об'єкти, що підлягають обстеженню, строки та склад комісій (посадових осіб);

подання органами державної влади, органами місцевого самоврядування (що залучаються до комплексних, контрольних та позапланових обстежень) завчасно, але не пізніше ніж за 15 робочих днів до дати проведення обстеження, до ДСНС та/або її територіальних органів пропозицій щодо залучення до комплексних, контрольних та позапланових обстежень своїх працівників;

повідомлення ДСНС та/або її територіальними органами не пізніш як за п'ять днів до дня проведення комплексного обстеження балансоутримувача письмово (особисто чи рекомендованим листом) та/або за допомогою електронного чи факсимільного зв'язку із зазначенням у ньому дати початку, строку проведення комплексного обстеження та складу комісії, яка буде проводити обстеження;

оформлення результатів обстеження посадовою особою ДСНС (її територіальних органів) шляхом складення акта обстеження об'єкта фонду захисних споруд цивільного захисту (далі - акт обстеження) за формою, яка затверджується МВС.

У випадках, визначених частиною п'ятнадцятою статті 32 Кодексу цивільного захисту України, повинні проводитися позапланові обстеження об'єктів фонду на підставі рішень Кабінету Міністрів України та/або відповідних комісій з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій, в яких визначається обсяг таких обстежень (адміністративно-територіальні одиниці, форма власності, вид споруд, щодо яких планується проведення позапланових обстежень, органи, які будуть здійснювати відповідні заходи).

Акт обстеження, що складається за результатами комплексних, контрольних та позапланових обстежень, складається у двох примірниках, один з яких в останній день вручається (надсилається) балансоутримувачу.

У разі неможливості проведення комплексного, контрольного або позапланового обстеження об'єкта фонду захисних споруд (недопущення на об'єкт, розташування об'єкта на тимчасово окупованій території, відсутності об'єкта фонду захисних споруд за адресою, внесеною в Інформаційну систему, тощо) в акті обстеження здійснюється відповідний запис із зазначенням причин неможливості проведення такого обстеження.

12¹. Координація та контроль за приведенням об'єктів фонду захисних споруд як таких, що мають стратегічне значення для забезпечення захисту населення, у належний стан здійснюються Мінстратегпромом.

(Порядок доповнено пунктом 12¹ згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2023 р. N 883)

13. У разі приватизації (корпоратизації) державного (комунального) підприємства, на балансі якого перебувають захисні споруди, уповноважений орган управління захисної споруди проводить заходи, спрямовані на визначення їх балансоутримувачів та укладення з ними договорів про утримання (зберігання) захисних споруд.

14. У разі банкрутства (ліквідації) балансоутримувача захисних споруд державної та комунальної форми власності, а також виявлення безхазяйних захисних споруд органи місцевого самоврядування за погодженням з місцевими держадміністраціями, а також центральними органами виконавчої влади, у сфері управління яких перебувають захисні споруди державної форми власності, приймають рішення про їх подальше використання.

Облік фонду захисних споруд

15. Обліку підлягають сховища, протирадіаційні укриття, споруди подвійного призначення, найпростіші укриття та первинні (мобільні) укриття, розташовані на території України, незалежно від форми власності.

Сховища, протирадіаційні укриття, споруди подвійного призначення та первинні (мобільні) укриття обов'язково відображаються в документах бухгалтерського обліку відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", Господарського кодексу України.

Фонд захисних споруд міністерства, іншого центрального та місцевого органу виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, іншого органу державної влади, органу місцевого самоврядування затверджується рішенням відповідного органу. До складу фонду захисних споруд включаються всі наявні об'єкти, що перебувають на обліку у відповідному органі. Актуалізація відповідного рішення здійснюється не пізніше ніж до 5 січня року, наступного за звітним періодом.

(пункт 15 у редакції постанов Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331, від 20.09.2024 р. N 1074)

16. Облік об'єктів фонду захисних споруд ведеться міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування в паперовій та електронній формах, а також суб'єктами господарювання виключно в паперовій формі.

Паспорт захисної споруди / споруди подвійного призначення є первинним та обов'язковим документом для обліку сховищ, протирадіаційних укриттів, споруд подвійного призначення у складі фонду захисних споруд.

Ведення обліку найпростіших укриттів та первинних (мобільних) укриттів здійснюється на підставі акта огляду.

Книга обліку об'єктів фонду захисних споруд є допоміжним документом обліку об'єктів фонду захисних споруд, що ведеться в паперовій формі. Книга обліку ведеться суб'єктами

господарювання, які є балансоутримувачами не менше трьох об'єктів фонду захисних споруд.

Форми паспорта захисної споруди / споруди подвійного призначення та книги обліку об'єктів фонду захисних споруд визначаються вимогами щодо ведення обліку фонду захисних споруд, затвердженими МВС.

Ведення обліку об'єктів фонду захисних споруд в електронній формі здійснюється міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, на території яких розташовані такі об'єкти або до сфери управління яких вони віднесені (далі - суб'єкти ведення обліку), за допомогою Інформаційної системи, яка функціонує відповідно до пункту 23 цього Порядку.

Інформаційна система є інформаційно-комунікаційною системою, що забезпечує збирання, накопичення, захист, обробку, відображення та передачу інформації про об'єкти фонду захисних споруд незалежно від форми власності, а також електронну інформаційну взаємодію з іншими суб'єктами.

Після введення Інформаційної системи в постійну експлуатацію та надання до неї доступу суб'єктам ведення обліку ведення допоміжних документів обліку об'єктів фонду захисних споруд у паперовій формі, на території яких розташовані такі об'єкти або до сфери управління яких вони віднесені, є необов'язковим.

Первинні документи обліку сховищ, протирадіаційних укриттів, споруд подвійного призначення підлягають заміні лише у випадку їх пошкодження, втрати або надходження від балансоутримувачів таких споруд нових документів, розроблених у зв'язку із необхідністю внесення змін до інформації, зазначеної у відповідних документах.

(пункт 16 із змінами, внесеними згідно з постановою
Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269,
у редакції постанов Кабінету
Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331,
від 20.09.2024 р. N 1074)

17. Суб'єкти господарювання здійснюють облік об'єктів фонду захисних споруд, які перебувають у них на балансі (на утриманні, в управлінні тощо). Керівники таких суб'єктів господарювання несуть персональну відповідальність за забезпечення обліку, проведення інвентаризації, державної реєстрації права власності і речового права на захисні споруди, та достовірне і своєчасне подання відомостей про об'єкти фонду захисних споруд до міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, до сфери управління яких вони належать та до власності (господарського управління, оперативного управління) яких належать захисні споруди державної власності, що перебувають у суб'єктів господарювання приватної форми власності на підставі іншого речового права (користування, володіння тощо).

(пункт 17 у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331,
із змінами, внесеними згідно з постановою
Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

18. Включення об'єктів до фонду захисних споруд та виключення їх з такого фонду оформлюється рішенням міністерства, іншого центрального та місцевого органу виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, іншого органу державної влади, органу місцевого самоврядування, на території якого розташовано такий об'єкт або до сфери управління якого він відноситься.

(абзац перший пункту 18 у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Погоджені з ДСНС матеріали щодо виключення захисної споруди / споруди подвійного призначення з фонду захисних споруд є підставою для підготовки відповідного організаційно-розпорядчого документа.

(абзац другий пункту 18 із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Міністерство або інший центральний орган виконавчої влади розробляє організаційно-розпорядчий документ за поданням балансоутримувача об'єкта фонду захисних споруд, що належить до сфери управління відповідного центрального органу виконавчої влади.

(пункт 18 у редакції постанов Кабінету
Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269,
від 19.12.2023 р. N 1331)

19. Для забезпечення ведення обліку захисних споруд / споруд подвійного призначення запроваджується система їх нумерації (присвоєння облікових номерів) згідно з вимогами щодо ведення обліку об'єктів фонду захисних споруд, затвердженими МВС.

Найпростішим укриттям та первинним (мобільним) укриттям облікові номери не присвоюються.

Дозволяється надання місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування тимчасових номерів захисним спорудам / спорудам подвійного призначення до проведення технічної інвентаризації таких споруд як об'єктів нерухомого майна для його зазначення в матеріалах технічної інвентаризації відповідно до Порядку проведення технічної інвентаризації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. N 488 "Деякі питання проведення технічної інвентаризації" (Офіційний вісник України, 2023 р., N 51, ст. 2850).

(пункт 19 у редакції постанов Кабінету
Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331,
від 20.09.2024 р. N 1074)

20. Включення захисних споруд / споруд подвійного призначення до складу фонду захисних споруд здійснюється місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на підставі паспорта захисної споруди / споруди подвійного призначення.

Підземна частина введеної в експлуатацію станції метрополітену підлягає взяттю на облік фонду захисних споруд як споруда подвійного призначення без проведення технічної інвентаризації.

З метою включення захисної споруди / споруди подвійного призначення до фонду захисних споруд балансоутримувач протягом 10 робочих днів після введення таких споруд в експлуатацію та/або проведення їх технічної інвентаризації оформляє паспорт захисної споруди / споруди подвійного призначення у двох примірниках та подає його органам місцевого самоврядування, районним у м. Києві та Севастополі держадміністраціям, на території яких розташована відповідна споруда.

Органи місцевого самоврядування у взаємодії з місцевими органами виконавчої влади, до повноважень яких належать питання організації та/або ведення обліку об'єктів фонду захисних споруд на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, встановлюють відповідність поданих матеріалів вимогам законодавства та можливість включення захисної

споруди / споруди подвійного призначення до складу фонду захисних споруд з присвоєнням їй облікового номера.

У разі присвоєння облікового номера захисній споруді / споруді подвійного призначення державної форми власності подані балансоутримувачем документи з відповідним обліковим номером повертаються у строк, що не перевищує 10 робочих днів, з метою подальшого їх подання міністерству, іншому центральному органу виконавчої влади, іншому органу державної влади, до сфери управління якого він належить, для прийняття рішення щодо включення до складу фонду захисних споруд такого об'єкта.

Підставами для відмови у включенні до фонду захисної споруди / споруди подвійного призначення є виявлення факту недостовірності зазначеної в паспорті захисної споруди / споруди подвійного призначення інформації (надання її не в повному обсязі), а також порушення порядку його оформлення, визначеного вимогами щодо ведення обліку фонду захисних споруд, затвердженими МВС.

Міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, інші органи державної влади, органи місцевого самоврядування для прийняття рішення щодо включення об'єкта до фонду захисних споруд за необхідності можуть звернутися до балансоутримувача захисної споруди / споруди подвійного призначення з метою отримання технічного паспорта за результатами інвентаризації як об'єкта нерухомого майна, сертифіката, що засвідчує відповідність закінченого будівництвом об'єкта (черги, окремого пускового комплексу) проектній документації та підтверджує його готовність до експлуатації, або документа, що засвідчує право власності на зазначену споруду, у разі відсутності можливості отримати таку документацію з Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва відповідно до Порядку ведення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 р. N 681 (Офіційний вісник України, 2021 р., N 55, ст. 3401).

Органи, до повноважень яких належать питання ведення обліку об'єктів фонду захисних споруд, про результати розгляду поданих документів повинні поінформувати балансоутримувача письмово не пізніше ніж через 10 робочих днів з дня реєстрації відповідного звернення.

(пункт 20 у редакції постанов Кабінету
Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331,
від 20.09.2024 р. N 1074)

21. Найпростіші укриття та первинні (мобільні) укриття державної форми власності підлягають включенню до складу фонду захисних споруд відповідними міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, іншими органами державної влади. Включення найпростіших укриттів та первинних (мобільних) укриттів інших форм власності до складу фонду захисних споруд здійснюється органами місцевого самоврядування, районними у м. Києві та Севастополі держадміністраціями на підставі акта огляду.

Для первинного (мобільного) укриття до акта огляду також додається декларація про відповідність, передбачена Технічним регламентом засобів цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 травня 2023 р. N 535 (Офіційний вісник України, 2023 р., N 55, ст. 3081).

Органи, визначені цим пунктом, після прийняття рішення щодо включення до складу фонду захисних споруд найпростіших та первинних (мобільних) укриттів протягом п'яти робочих днів забезпечують внесення інформації про них до Інформаційної системи.

(пункт 21 у редакції постанов Кабінету
Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331,
від 20.09.2024 р. N 1074)

22. У разі прийняття рішення щодо включення до складу фонду захисних споруд та присвоєння захисній споруді / споруді подвійного призначення облікового номера один примірник паспорта захисної споруди / споруди подвійного призначення з відміткою про присвоєння облікового номера зберігається балансоутримувачем, а другий примірник - в органі місцевого самоврядування, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації.

(абзац перший пункту 22 у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

абзац другий пункту 22 виключено

(згідно з постановою Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

абзац третій пункту 22 виключено

(згідно з постановою Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Органи місцевого самоврядування, районні в м. Києві та Севастополі держадміністрації інформують Раду міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, районні, Київську та Севастопольську міські держадміністрації про включення до складу фонду захисних споруд захисної споруди / споруди подвійного призначення з наданням копії відповідного організаційно-розпорядчого документа, а також протягом п'яти робочих днів вносять до Інформаційної системи інформацію про таку споруду.

(абзац четвертий пункту 22 із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

За необхідності органами місцевого самоврядування, районними в м. Києві та Севастополі держадміністраціями можуть надаватися місцевим органам виконавчої влади копії документів обліку фонду захисних споруд у паперовій формі для здійснення контролю у встановленому законодавством порядку.

Для організації ведення обліку захисних споруд / споруд подвійного призначення на галузевому рівні балансоутримувач захисних споруд / споруд подвійного призначення, що перебувають у державній власності, подає міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, іншим органам державної влади, у сфері управління яких він перебуває, копію паспорта захисної споруди / споруди подвійного призначення з відміткою про присвоєння облікового номера.

(абзац шостий пункту 22 у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Зміни в первинних документах обліку об'єктів фонду захисних споруд щодо технічних і захисних характеристик, а також інших відомостей вносяться балансоутримувачем об'єкта фонду захисних споруд за наявності підтвердних документів з подальшим поданням їх разом з відповідними первинними обліковими документами місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у строк, що не перевищує 10 робочих днів з дня державної реєстрації таких документів. Зміни до технічних та захисних характеристик щодо виду, місткості, площі тощо споруди вносяться лише у разі відповідності погоджених з ДСНС пропозицій щодо подальшого використання захисної споруди / споруди подвійного

призначення разом з матеріалами технічної інвентаризації або проектної документації на будівництво.

(абзац сьомий пункту 22 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Зміни до відомостей щодо балансоутримувача об'єкта фонду захисних споруд вносяться на підставі документів, що підтверджують здійснення правочинів, одночасно із внесенням відповідних змін до документів бухгалтерського обліку, передбачених Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні".

(пункт 22 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331)

23. Загальну організацію ведення Інформаційної системи здійснює ДСНС у взаємодії з міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування.

(абзац перший пункту 23 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Інформаційна система є складовою частиною системи управління силами та засобами цивільного захисту, яка є функціональною підсистемою єдиної інформаційної системи МВС та функціонує на базі постійно діючих компонентів системи управління силами та засобами цивільного захисту відповідно до положення, затвердженого МВС.

До Інформаційної системи вноситься інформація на підставі документів обліку фонду захисних споруд у паперовій формі, що ведуть суб'єкти ведення обліку.

Суб'єкти ведення обліку забезпечують оновлення та коригування (актуалізацію) даних Інформаційної системи, для чого не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дати надходження матеріалів, що є підставою для внесення змін (проведення оцінки стану готовності та інших обстежень об'єктів фонду захисних споруд), вносять необхідні зміни в межах сфери відповідальності, визначеної цим пунктом.

Адміністратором Інформаційної системи є ДСНС, а її користувачами, відповідальними за внесення інформації, - інші суб'єкти ведення обліку.

Внесення (коригування) інформації до Інформаційної системи здійснюють:

місцеві органи виконавчої влади - щодо відомостей про захисні споруди / споруди подвійного призначення, які перебувають на документальному обліку станом до 1 січня 2025 р.;

(абзац сьомий пункту 23 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

органи місцевого самоврядування - щодо відомостей про найпростіші укриття та первинні (мобільні) укриття, а після 1 січня 2025 р. також щодо захисних споруд / споруд подвійного призначення;

(абзац восьмий пункту 23 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, інші органи державної влади - щодо відомостей про об'єкти фонду захисних споруд суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, та захисних споруд, що перебувають у власності (господарському

управлінні, оперативному управлінні), у тому числі тих, що передані іншим особам у користування, володіння згідно з вимогами Господарського кодексу України;

(абзац дев'ятий пункту 23 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

територіальні органи ДСНС - щодо результатів обстежень (оглядів) об'єктів фонду захисних споруд.

(абзац десятий пункту 23 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Зберігання матеріалів оцінки стану готовності до використання за призначенням (інших перевірок, обстежень, зокрема щодо придатності) об'єктів фонду захисних споруд здійснюється балансоутримувачами, суб'єктами ведення обліку протягом п'яти років з дати їх складення. Матеріали за результатами останніх відповідних заходів зберігаються протягом п'яти років з дати виключення відповідної споруди з фонду захисних споруд.

Внесена інформація щодо об'єктів фонду захисних споруд шляхом електронної інформаційної взаємодії передається щодня до Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі - Портал Дія) з метою подальшого відображення засобами Порталу Дія, зокрема з використанням мобільного додатка Порталу Дія (Дія).

Електронна інформаційна взаємодія здійснюється з використанням засобів системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів "Трембіта" з дотриманням вимог Законів України "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги", "Про захист персональних даних", "Про публічні електронні реєстри" і "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах".

(абзац тринадцятий пункту 23 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Обсяг та структура даних, якими обмінюються суб'єкти електронної взаємодії через програмні інтерфейси електронних інформаційних ресурсів (сервіси), визначаються договорами про інформаційну взаємодію, укладеними відповідно до Порядку електронної (технічної та інформаційної) взаємодії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 р. N 606 "Деякі питання електронної взаємодії електронних інформаційних ресурсів" (Офіційний вісник України, 2016 р., N 73, ст. 2455; 2021 р., N 52, ст. 3216; 2023 р., N 11, ст. 721).

У разі відсутності технічної можливості передачі даних з використанням системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів "Трембіта" електронна інформаційна взаємодія суб'єктів електронної взаємодії може здійснюватися з використанням інших інформаційно-комунікаційних систем із застосуванням у них відповідних комплексних систем захисту інформації з підтвердженою відповідністю за результатами державної експертизи в порядку, встановленому законодавством.

Детальні вимоги щодо ведення та адміністрування Інформаційної системи визначаються її положенням, затвердженим МВС.

(абзац шістнадцятий пункту 23 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

ДСНС здійснює методичне керівництво ведення обліку об'єктів фонду захисних споруд в електронній формі.

(пункт 23 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269,

23¹. Інформація щодо об'єктів фонду захисних споруд відображається в мобільному додатку Порталу Дія (Дія) для інформування громадянина України, іноземця, особи без громадянства, яка на законних підставах перебуває на території України (документами, що посвідчують особу, є паспорт громадянина України або посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання (оформлені виключно із застосуванням засобів Єдиного державного демографічного реєстру), у якій встановлений мобільний додаток Порталу Дія (Дія) на електронному пристрої, критерії якого підтримують використання такого додатка, підключеного до Інтернету, з увімкненою функцією геолокації, яка пройшла електронну ідентифікацію та автентифікацію та якій у встановленому законодавством порядку присвоєно реєстраційний номер облікової картки платника податків (далі - особа).

Засобами Порталу Дія в мобільному додатку Порталу Дія (Дія) на інтерактивній карті відображається (за наявності) така інформація щодо об'єктів фонду захисних споруд:

місце розташування (регіон (область), район, територіальна громада, тип населеного пункту, назва населеного пункту, назва району міста, вид вулиці, назва вулиці, інші реквізити адреси, найменування будівлі);

обліковий номер;

вид;

тип;

площа (кв. метрів);

місткість (кількість осіб);

кількість входів/виходів, система опалення, система електроживлення, система водопостачання, система вентиляції, система каналізації;

наявність та вид засобів зв'язку;

безперешкодний доступ для населення;

доступність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

контактні дані (номер телефону) відповідальної особи;

місце розташування ключів;

фотографії;

інша інформація.

Зазначена інформація щодо об'єктів фонду захисних споруд відображається з врахуванням відомостей про геолокацію особи на момент отримання такої інформації.

У разі відсутності геолокації пошук інформації щодо об'єктів фонду захисних споруд здійснюється за місцем розташування такого об'єкта.

У разі відсутності підключення електронного пристрою особи до Інтернету засобами Порталу Дія в мобільному додатку Порталу Дія (Дія) відображається інтерактивна карта об'єктів фонду захисних споруд з інформацією, передбаченою цим пунктом, без відображення фотографій. У такому разі інформація щодо об'єктів фонду захисних споруд оновлюється в мобільному

додатку Порталу Дія (Дія) під час наступного підключення електронного пристрою особи до Інтернету.

Особа може в разі можливості технічної реалізації подати відгуки і пропозиції щодо стану та функціонування об'єктів фонду захисних споруд засобами Порталу Дія, зокрема з використанням мобільного додатка Порталу Дія (Дія), для вжиття відповідних заходів міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування в межах повноважень.

(абзац двадцятий пункту 23¹ у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Особа може здійснити оцінювання стану об'єктів фонду захисних споруд засобами Порталу Дія, зокрема з використанням мобільного додатка Порталу Дія (Дія), результати якого відображаються в мобільному додатку Порталу Дія (Дія) (у разі можливості технічної реалізації).

Абзац двадцять другий пункту 23¹ виключено

(згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

(Порядок доповнено пунктом 23¹ згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331)

24. Надання грифа обмеження доступу інформації окремим відомостям щодо об'єктів фонду захисних споруд здійснюється відповідно до законодавства.

(пункт 24 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331)

25. З метою уточнення даних щодо обліку захисних споруд / споруд подвійного призначення, їх технічного стану міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, інші органи державної влади, органи місцевого самоврядування організовують проведення технічної інвентаризації таких споруд як відповідних об'єктів нерухомого майна відповідно до Порядку проведення технічної інвентаризації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 р. N 488 (Офіційний вісник України, 2023 р., N 51, ст. 2851).

(пункт 25 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 28.04.2023 р. N 416, від 12.05.2023 р. N 488, у редакції постанов Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331, від 20.09.2024 р. N 1074)

26. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, до повноважень яких належать питання створення та обліку фонду захисних споруд на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць, а також ДСНС та її територіальні органи створюють загальнодоступні інформаційні ресурси і забезпечують надання та оприлюднення інформації про об'єкти фонду захисних споруд з дотриманням вимог законодавства про доступ до публічної інформації.

(абзац перший пункту 26 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Відомості про місцезнаходження, вид, місткість, форму власності, балансоутримувача, стан готовності, наявність систем опалення, енергоживлення, водопостачання, засобів зв'язку, передачі інформації, наявність доступу для маломобільних категорій населення, інша інформація для ідентифікації у державних реєстрах об'єктів фонду захисних споруд, що передбачаються для укриття населення, з урахуванням обмежень, встановлених суб'єктами ведення обліку в Інформаційній системі, оприлюднюються ДСНС на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних.

(пункт 26 доповнено новим абзацом другим згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

27. Виключення захисних споруд / споруд подвійного призначення з обліку фонду захисних споруд здійснюється міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування після прийняття ними відповідних рішень на підставі погоджених із ДСНС матеріалів.

Вимоги щодо визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд / споруд подвійного призначення, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість, для прийняття міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування рішень щодо виключення за погодженням із ДСНС таких захисних споруд / споруд подвійного призначення із фонду захисних споруд визначає МВС.

Внесення інформації до Інформаційної системи щодо виключення захисних споруд / споруд подвійного призначення з фонду захисних споруд здійснюється виключно ДСНС разом з її територіальними органами, а найпростіших та первинних (мобільних) укриттів - міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування.

Виключення захисних споруд / споруд подвійного призначення з фонду захисних споруд здійснюється з одночасним поповненням фонду захисних споруд відповідно до потреб, визначених місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування.

Документи обліку фонду захисних споруд у паперовій формі, складені на захисні споруди / споруди подвійного призначення та складені в процесі взяття на облік інших об'єктів фонду захисних споруд, а також документи, що стали підставою для виключення об'єктів з фонду захисних споруд, зберігаються суб'єктами ведення обліку протягом п'яти років після прийняття рішення відповідно до вимог законодавства щодо їх виключення.

Копія рішення органу щодо виключення захисної споруди / споруди подвійного призначення з фонду захисних споруд подається протягом п'яти робочих днів до ДСНС для внесення в Інформаційну систему відповідних відомостей. Суб'єкти ведення обліку протягом п'яти робочих днів вносять в Інформаційну систему відомості щодо виключення з фонду захисних споруд інших об'єктів.

Виключення захисних споруд із фонду захисних споруд

28. У разі відсутності потреби та/або неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд / споруд подвійного призначення у випадках, передбачених вимогами щодо визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість, визначених МВС, підготовка пропозицій щодо подальшого використання таких споруд належить до повноважень балансоутримувачів.

Механізм, відповідно до якого встановлюється відсутність потреби у подальшому утриманні та експлуатації захисних споруд / споруд подвійного призначення, визначається вимогами щодо визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість, які затверджує МВС.

Пропозиції щодо подальшого використання захисних споруд / споруд подвійного призначення можуть передбачати такі заходи:

виключення з фонду захисних споруд;

проведення реконструкції із зміною виду сховища на протирадіаційне укриття або споруду подвійного призначення, зміною захисних властивостей та технічних характеристик (місткості, площі та об'єму, класів (груп), режимів вентиляції тощо);

використання сховища в режимі протирадіаційного укриття;

використання неготової захисної споруди / споруди подвійного призначення для укриття населення від звичайних засобів ураження в особливий період до приведення такої споруди у готовність без виключення з фонду захисних споруд.

У випадку прийняття рішення щодо необхідності у використанні сховища в режимі протирадіаційного укриття його балансоутримувач забезпечує складення плану консервації та збереження спеціального обладнання, інженерних мереж та систем життєзабезпечення сховища (далі - план консервації) та акта обстеження. План консервації подається з актом обстеження для погодження до ДСНС.

Форма плану консервації визначається вимогами щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, визначеними МВС. План консервації підлягає погодженню з відповідними міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, в межах адміністративно-територіальної одиниці яких розташовано такий об'єкт або до сфери управління яких його віднесено.

У разі погодження ДСНС поданих матеріалів балансоутримувач сховища забезпечує виконання плану консервації у встановлені строки. Після здійснення заходів, передбачених планом консервації, балансоутримувач не пізніше ніж за 20 робочих днів залучає до обстеження сховища територіальні органи ДСНС з метою перевірки здійснення відповідних заходів. У разі встановлення порушень здійснення заходів територіальні органи ДСНС повідомляють балансоутримувачу про необхідність припинення використання сховища в режимі протирадіаційного укриття з одночасним інформуванням ДСНС, місцевих органів виконавчої

влади та органів місцевого самоврядування, на території адміністративно-територіальних одиниць яких розміщене сховище.

Можливість використання неготової захисної споруди / споруди подвійного призначення для укриття населення від звичайних засобів ураження визначається за результатами обстеження об'єкта фонду захисних споруд та/або технічного обстеження об'єкта відповідно до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 р. N 257 (Офіційний вісник України, 2017 р., N 33, ст. 1045). Рішення щодо можливості використання неготової захисної споруди / споруди подвійного призначення приймається у разі придатності для використання за призначенням такого об'єкта, зокрема задовільного санітарного стану, відсутності ознак затоплення та підтоплення.

У разі встановлення балансоутримувачем можливості використання неготової захисної споруди / споруди подвійного призначення для укриття населення від звичайних засобів ураження (виключно в особливий період) до приведення такої споруди у готовність без виключення з обліку до ДСНС подається акт обстеження, а також за наявності звіт про результати обстеження із рекомендаціями щодо подальшої експлуатації (паспорт об'єкта), складений за результатами технічного обстеження.

ДСНС розглядає подані матеріали протягом 15 робочих днів та повідомляє балансоутримувачу про погодження або відмову в погодженні використання неготової захисної споруди / споруди подвійного призначення для укриття населення від звичайних засобів ураження або використання сховища в режимі протирадіаційного укриття із зазначенням обґрунтованих підстав прийняття відповідного рішення.

Використання сховища в режимі протирадіаційного укриття або використання неготового сховища (протирадіаційного укриття, споруди подвійного призначення) для укриття населення від звичайних засобів ураження до приведення такої споруди у готовність (виключно в особливий період) без виключення з обліку не є підставою для нездійснення заходів із приведення захисної споруди / споруди подвійного призначення у готовність до використання за призначенням, а також невиконання вимог законодавства з утримання та експлуатації таких об'єктів.

У разі відсутності потреби у захисній споруді / споруді подвійного призначення і необхідності в проведенні реконструкції відповідної споруди із зниженням захисних та/або технічних характеристик балансоутримувач подає ДСНС довідку щодо потреби в захисній споруді / споруді подвійного призначення, погоджену в установленому порядку, акт обстеження, а також матеріали, якими підтверджуються обсяги реконструкції. Відповідні пропозиції погоджуються ДСНС у разі відповідності поданих документів вимогам законодавства, а також обсягів реконструкції визначеній потребі.

Не підлягають погодженню матеріали щодо проведення реконструкції захисної споруди / споруди подвійного призначення, якими передбачається покращення захисту населення (збільшення класу або групи, зміна виду з протирадіаційного укриття на сховище / споруду подвійного призначення із захисними властивостями, протирадіаційного укриття на споруду подвійного призначення із захисними властивостями сховища, збільшення місткості шляхом збільшення площі, покращення режиму фільтровентиляції).

(пункт 28 у редакції постанов Кабінету
Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331,
від 20.09.2024 р. N 1074)

29. Балансоутримувач здійснює підготовку документів, пов'язаних із виключенням захисних споруд / споруд подвійного призначення із фонду таких споруд (далі - документи), перелік, форми та порядок підготовки яких установлено вимогами щодо визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість.

(пункт 29 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

30. З метою встановлення потреби в захисних спорудах та погодження з ДСНС виключення захисних споруд / споруд подвійного призначення із фонду таких споруд балансоутримувачі звертаються до органів місцевого самоврядування, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, районних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій за місцезнаходженням таких споруд, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, інших органів державної влади, до сфери управління яких належать такі споруди, з поданням пропозицій та документів.

(абзац перший пункту 30 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Зазначені пропозиції та матеріали надсилаються до зазначених органів у паперовій або електронній формах за умови їх оформлення в установленому законодавством порядку.

У разі банкрутства (ліквідації) суб'єктів господарювання, на балансі яких перебувають захисні споруди / споруди подвійного призначення державної та комунальної власності, а також відсутності балансоутримувачів безхазяйних захисних споруд / споруд подвійного призначення, визначення потреби в таких спорудах та вирішення питання щодо їх подальшого використання належить до повноважень відповідних органів місцевого самоврядування.

(абзац третій пункту 30 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

31. За зверненням балансоутримувачів органи місцевого самоврядування за місцезнаходженням захисних споруд / споруд подвійного призначення у визначені законодавством строки розглядають пропозиції щодо виключення з фонду захисних споруд захисних споруд / споруд подвійного призначення та визначають потреби фонду захисних споруд.

(абзац перший пункту 31 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Результати визначення потреби фонду захисних споруд оформлюються довідкою щодо потреби в захисній споруді / споруді подвійного призначення, складеною за формою, встановленою вимогами щодо визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість.

(абзац другий пункту 31 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

32. Після отримання довідки балансоутримувач надсилає відповідні документи на погодження до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, районної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій за місцезнаходженням захисних споруд / споруд подвійного призначення або до міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, іншого органу державної влади, до сфери управління яких відносяться такі споруди.

Орган, до якого звернувся балансоутримувач, здійснює погодження або непогодження отриманих ним пропозицій та матеріалів у встановлений законодавством строк шляхом надсилання відповідного листа.

У випадку наявності в органів, що здійснюють погодження пропозицій та матеріалів щодо виключення захисних споруд / споруд подвійного призначення із фонду таких споруд, зауважень і доповнень до довідки щодо потреби в захисній споруді / споруді подвійного призначення такі зауваження і доповнення надсилаються ними до органу місцевого самоврядування, що видав таку довідку, який у десятиденний строк вносить відповідні зміни і доповнення до неї та самостійно надсилає її до органів, що здійснюють погодження пропозицій та матеріалів.

(пункт 32 у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

33. У випадку наявності суперечностей стосовно змісту довідки щодо потреби в захисній споруді / споруді подвійного призначення державної форми власності остаточне рішення щодо неї приймає міністерство, інший центральний орган виконавчої влади, інший орган державної влади, до сфери управління якого відноситься така споруда, а приватної та комунальної форм власності, безхазяйних захисних споруд / споруд подвійного призначення - Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласна держадміністрація, Київська та Севастопольська міські держадміністрації за місцезнаходженням захисних споруд / споруд подвійного призначення.

Орган місцевого самоврядування, що видавав таку довідку, повинен привести її у відповідність із зауваженнями і доповненнями, наданими Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною держадміністрацією, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями за місцезнаходженням захисних споруд / споруд подвійного призначення, і надіслати остаточну її редакцію балансоутримувачу.

(пункт 33 у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

34. Після отримання відповідних погоджень надсилання матеріалів для погодження із ДСНС здійснює балансоутримувач.

(пункт 34 у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

35. Про результати розгляду ДСНС інформує балансоутримувача, від якого надійшли матеріали, не пізніше ніж через 30 робочих днів з дати надходження такого звернення.

У випадку отримання від ДСНС погодження щодо виключення захисної споруди / споруди подвійного призначення з фонду захисних споруд балансоутримувач повідомляє органу місцевого самоврядування за місцезнаходженням споруди для прийняття ним відповідного рішення щодо виключення такої споруди із фонду захисних споруд та інформування Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, районної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій або повідомляє міністерству, іншому центральному органу виконавчої влади, іншому органу державної влади, до сфери управління якого відноситься така споруда.

(пункт 35 у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

36. Погодження та прийняття рішення про подальше використання захисної споруди / споруди подвійного призначення, зокрема щодо її виключення з фонду захисних споруд, здійснюється

за умови відповідності матеріалів вимогам законодавства та інших нормативно-правових актів, що діють у сфері цивільного захисту, а також потребам у захисних спорудах.

(абзац перший пункту 36 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

У разі невідповідності матеріалів зазначеним вимогам орган, що здійснює їх розгляд, приймає рішення про відмову у виключенні захисної споруди з фонду захисних споруд та інформує про це балансоутримувача із зазначенням причин відмови.

Матеріали, подані в паперовій формі, повертаються балансоутримувачу.

(Порядок доповнено розділом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.2023 р. N 134)

37. Найпростіші укриття та первинні (мобільні) укриття виключаються з фонду захисних споруд за рішенням суб'єкта ведення обліку, який прийняв рішення про взяття таких споруд на облік, за зверненням балансоутримувача таких споруд за наявності підстав.

(абзац перший пункту 37 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Підставами для прийняття рішення про виключення найпростішого укриття та первинного (мобільного) укриття з фонду захисних споруд є набуття ним стану, що унеможливорює його подальше використання (набуття аварійного стану, затоплення приміщень, проведення капітального ремонту або реконструкції, що передбачають зупинення експлуатації об'єкта) або його невідповідність вимогам щодо здійснення обліку фонду захисних споруд, затверджених МВС.

(абзац другий пункту 37 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

У разі встановлення балансоутримувачем факту неможливості подальшого використання для укриття населення таких споруд він повинен письмово звернутися до суб'єкта ведення обліку, який прийняв рішення про взяття таких споруд на облік, із наданням обґрунтування підстав для прийняття рішення щодо необхідності виключення з фонду захисних споруд такої споруди та документів, що підтверджують відповідний факт, у тому числі акта обстеження.

(абзац третій пункту 37 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

Суб'єкт ведення обліку за результатами розгляду звернення балансоутримувача повинен не пізніше ніж через п'ять робочих днів з моменту отримання такого звернення письмово поінформувати балансоутримувача про прийняте рішення.

(Порядок доповнено пунктом 37 згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.12.2023 р. N 1331)

З моменту виключення з фонду захисних споруд найпростішого укриття, первинного (мобільного) укриття такий об'єкт втрачає статус об'єкта фонду захисних споруд та виключається з обліку. Демонтаж первинного (мобільного) укриття здійснюється після виключення такого об'єкта з фонду захисних споруд.

(пункт 37 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

ЗАТВЕРДЖЕНО

ПОРЯДОК
використання у мирний час захисних споруд цивільного захисту для господарських,
культурних і побутових потреб

1. Цей Порядок встановлює вимоги до використання у мирний час захисних споруд цивільного захисту (далі - захисні споруди) для господарських, культурних і побутових потреб (далі - потреби суб'єкта господарювання).

2. Дія цього Порядку не поширюється на захисні споруди, що перебувають у постійній готовності до використання за призначенням, а саме: у яких розташовано пункти управління; призначені для укриття працівників суб'єктів господарювання, що мають об'єкти підвищеної небезпеки; розташовані в зонах спостереження атомних електростанцій та призначені для укриття населення під час радіаційних аварій.

3. У цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в Кодексі цивільного захисту України.

4. Захисні споруди можуть використовуватися у мирний час для потреб суб'єкта господарювання за умови приведення їх у готовність до використання за призначенням у строк, визначений Порядком створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту та ведення його обліку, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. N 138.

(абзац перший пункту 4 із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269)

Захисні споруди можуть передаватися у мирний час в оренду для задоволення потреб суб'єкта господарювання із збереженням цільового призначення таких споруд.

Використання для потреб суб'єкта господарювання захисних споруд державної власності, що перебувають на балансі суб'єктів господарювання приватної форми власності, здійснюється з урахуванням вимог законодавства у сфері управління об'єктами державної власності.

5. Захисні споруди можуть використовуватися для потреб суб'єкта господарювання як:

виробничі приміщення, віднесені в установленому порядку за показником вибухопожежної та пожежної небезпеки до категорій Г і Д, у яких проводяться роботи, не пов'язані з технологічними процесами, внаслідок яких виділяються шкідливі рідини, пари і гази, небезпечні для людей, і які не потребують природного освітлення (крім захисних споруд, розміщених у житлових будинках та у будинках і спорудах громадського призначення);

складські приміщення, віднесені в установленому порядку за показником вибухопожежної та пожежної небезпеки до категорій Г і Д, для зберігання майна і матеріалів (у вбудованих захисних спорудах виключно за наявності окремого входу);

приміщення для розміщення аварійних (ремонтних) та чергових служб;

основні та допоміжні (підсобні) приміщення закладів охорони здоров'я;

(абзац п'ятий пункту 5 із змінами, внесеними згідно з
постановою Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269)

гаражі або стоянки автомобілів та автокарів (якщо це передбачено проектом будівництва захисної споруди і не потребує перепланування її основних і допоміжних приміщень);

приміщення для проведення навчальних занять;

заклади культури;

виставкові зали;

приміщення для торгівлі і громадського харчування (магазини, зали їдалень, буфети, кафе тощо);

спортивні приміщення (тири, зали для проведення спортивних занять);

приміщення для побутового обслуговування населення (ательє, пункти прокату, приймальні пункти тощо);

гардеробні та інші побутові приміщення;

(пункт 5 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269)

адміністративні та офісні приміщення.

(пункт 5 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269)

6. Суб'єкт господарювання під час використання захисної споруди для власних потреб забезпечує:

збереження захисних властивостей споруди як в цілому, так і окремих її елементів;

герметизацію (для сховищ) та гідроізоляцію всієї захисної споруди;

(абзац третій пункту 6 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269)

збереження робочого стану інженерно-технічного та спеціального обладнання, засобів зв'язку та оповіщення;

належне утримання та експлуатацію захисної споруди відповідно до вимог, встановлених законодавством;

доступність захисної споруди для інвалідів та інших маломобільних груп населення.

7. Використання основних приміщень захисної споруди для потреб суб'єкта господарювання здійснюється за умови забезпечення розміщення у споруді людей, техніки та майна в кількості не більше 50 відсотків розрахункової місткості без звільнення від техніки та майна, що в них перебувають. У такому разі розміщення і складування обладнання, майна та техніки повинно здійснюватися з урахуванням забезпечення постійного вільного доступу до допоміжних приміщень споруди для їх огляду, обслуговування і ремонту інженерно-технічного обладнання.

У разі приведення захисної споруди в готовність до використання за призначенням приміщення звільняється від техніки та майна у строк, визначений Порядком створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту та ведення його обліку.

(пункт 7 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269)

8. Використання систем постачання повітря захисних споруд для потреб суб'єкта господарювання можливе тільки у режимі чистої вентиляції.

9. Обслуговування та ремонт інженерно-технічного і спеціального обладнання, засобів зв'язку та оповіщення, що розміщені в захисних спорудах, які використовуються для потреб суб'єкта господарювання, повинні здійснюватися в обсягах та у строки, визначені виробником.

10. Під час використання захисних споруд для потреб суб'єкта господарювання забороняється:

реконструкція, у тому числі перепланування приміщень, без розроблення проектної документації на реконструкцію або перепланування;

улаштування додаткових отворів (прорізів) у несучих та огорожувальних конструкціях, які знижують рівень захисних властивостей споруди;

демонтаж існуючого інженерно-технічного та спеціального обладнання;

порушення герметизації та гідроізоляції споруди;

застосування горючих синтетичних матеріалів під час оздоблення приміщень;

встановлення та експлуатація приладів і обладнання, не передбачених проектною документацією;

перекриття фарбуванням написів на інженерно-технічному та спеціальному обладнанні про найменування заводу-виробника, технічні характеристики та його призначення.

Забороняється також використання для потреб суб'єкта господарювання таких елементів інженерно-технічного та спеціального обладнання захисних споруд:

захищеної дизельної електростанції та вентиляційних систем, які забезпечують її роботу (крім випадків їх використання як аварійних джерел електропостачання під час організації робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій і небезпечних подій та їх наслідків, а також як резервних джерел електропостачання операційних та реанімаційних блоків у закладах охорони здоров'я);

(абзац десятий пункту 10 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 р. N 1269)

фільтрів-поглиначів;

передфільтрів;

фільтрів для очищення повітря від окису вуглецю;

засобів регенерації повітря;

гравійних повітроохолоджувачів;

аварійних резервуарів для збору фекалій.

Елементи інженерно-технічного обладнання, що розміщені в протирадіаційних укриттях, можуть експлуатуватися без обмежень.

11. У разі пристосування захисної споруди для потреб суб'єкта господарювання дозволяється:

спорудження тимчасових перегородок з негорючих і нетоксичних матеріалів, що легко знімаються та демонтуються у разі виникнення потреби у приведенні захисної споруди у готовність до використання за призначенням;

монтаж додаткових спеціальних систем життєзабезпечення (вентиляції, каналізації, водопостачання тощо), необхідних приладів та обладнання, а також систем протипожежного захисту згідно з встановленими вимогами до приміщень відповідного функціонального призначення за умови збереження захисних властивостей та проектних технічних характеристик захисної споруди.

Якщо для пристосування захисної споруди для потреб суб'єкта господарювання необхідно проводити реконструкцію, реставрацію або капітальний ремонт, вони здійснюються відповідно до вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, державних будівельних норм і правил.

(абзац четвертий пункту 11 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2024 р. N 1074)

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 10 березня 2017 р. N 138

ТИПОВИЙ ДОГОВІР оренди захисних споруд цивільного захисту

_____ 20__ р.
(місце укладення)
Орендодавець (уповноважена ним особа) _____,
(найменування орендодавця,
_____,
підтвердження повноважень на укладення договору)
з однієї сторони, та орендар _____
(найменування юридичної особи
_____,
_____ або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи)
з іншої сторони (далі - Сторони), уклали цей договір про нижченаведене:

Предмет договору

1. Предметом договору є захисна споруда цивільного захисту (далі - захисна споруда)

(сховище, протирадіаційне укриття, обліковий номер)
площею _____ кв. метрів, розміщена за адресою: _____
_____,
_____,
(окремо розташована, вбудована у _____ поверхову будівлю)
що перебуває на балансі _____
_____ (далі - балансоутримувач),
(повна назва суб'єкта господарювання)

вартість якої визначена згідно з висновком про вартість / актом оцінки на "___" _____
20__ р. і становить за незалежною оцінкою / залишковою вартістю _____
гривень.

Акт оцінки складається у випадках, визначених Методикою оцінки об'єктів оренди, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1995 р. N 629 (ЗП України, 1995 р., N 12, ст. 276; Офіційний вісник України, 2003 р., N 1, ст. 23).

2. Захисна споруда передається в оренду з метою _____

(відповідно до статті 32 Кодексу цивільного захисту України)

Умови передачі орендованої захисної споруди орендарю

3. Факт передачі орендарю захисної споруди оформляється актом приймання-передачі захисної споруди, який підписується Сторонами. Акт приймання-передачі захисної споруди орендарю є невід'ємною частиною цього договору.

Одночасно з правом оренди захисної споруди орендарю надається право користування земельною ділянкою, на якій вона розташована, а також право користування земельною ділянкою, яка прилягає до захисної споруди, у розмірі, необхідному для досягнення мети оренди.

Сторони визначають розмір земельної ділянки, яка передається орендарю у цьому договорі. Якщо розмір земельної ділянки у договорі не визначений, орендарю надається право користуватися усією земельною ділянкою, якою володів орендодавець.

4. Орендар набуває право на користування захисною спорудою з моменту підписання Сторонами акта приймання-передачі захисної споруди, якщо інше не встановлено договором.

Орендна плата та порядок розрахунків

5. Орендна плата за користування захисною спорудою визначається відповідно до законодавства на підставі розрахунку, що є невід'ємною частиною цього договору, і становить за місяць оренди ____ гривень (без податку на додану вартість).

Розрахунок орендної плати для захисних споруд, що перебувають у власності Автономної Республіки Крим та у комунальній власності, здійснюється за методиками розрахунку орендної плати та пропорції її розподілу між відповідним бюджетом, орендодавцем і балансоутримувачем, визначеними органами, уповноваженими відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування.

Для захисних споруд, що перебувають у державній власності, а також у разі відсутності методик розрахунку орендної плати та пропорції її розподілу між відповідним бюджетом, орендодавцем і балансоутримувачем, визначених органами, уповноваженими Верховною Радою Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, орендна плата визначається на підставі Методики розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 жовтня 1995 р. N 786 (ЗП України, 1996 р., N 2, ст. 57; 2011 р., N 71, ст. 2677).

Визначення розміру плати за користування земельною ділянкою здійснюється відповідно до земельного законодавства.

6. Нарахування податку на додану вартість на суму орендної плати здійснюється у порядку, визначеному законодавством.

7. Орендна плата підлягає індексації відповідно до законодавства.

8. Орендна плата вноситься до ____ числа місяця, що передує місяцю, за який проводиться оплата.

9. Розмір орендної плати може бути переглянуто на вимогу однієї із Сторін.

Одностороння зміна розміру плати за користування захисною спорудою не допускається, якщо інше не встановлено договором або законом.

10. Орендодавець звільняється від орендної плати за весь час, протягом якого захисна споруда не могла бути використана ним через обставини, за які він не відповідає.

11. Орендна плата підлягає сплаті незалежно від результатів провадження господарської діяльності орендаря.

12. Надміру сплачена сума орендної плати, що надійшла орендодавцю, підлягає в установленому законодавством порядку поверненню орендарю або заліку в рахунок майбутніх платежів.

13. У разі припинення (розірвання) договору оренди орендар сплачує орендну плату до дня повернення захисної споруди за актом приймання-передачі включно.

Закінчення строку дії договору оренди не звільняє орендаря від обов'язку сплатити заборгованість за орендною платою, якщо така виникла, у повному обсязі, враховуючи санкції.

14. Передбачені законодавством амортизаційні відрахування на захисну споруду нараховуються орендарем і в першочерговому порядку використовуються ним на повне її відновлення.

15. Поліпшення захисної споруди, здійснені за рахунок амортизаційних відрахувань, є власністю орендодавця, якщо такі поліпшення не можуть бути відокремлені без пошкодження захисної споруди.

Права та обов'язки Сторін

16. Орендар зобов'язаний:

прийняти захисну споруду в оренду;

у присутності орендодавця перевірити стан захисної споруди. Якщо орендар у момент передачі захисної споруди не переконався у належному стані захисної споруди, вона вважається такою, що передана йому в належному стані;

використовувати захисну споруду відповідно до мети оренди та умов цього договору;

здійснювати витрати, пов'язані з утриманням орендованої захисної споруди;

забезпечувати утримання та використання захисної споруди відповідно до вимог законодавства, державних будівельних та інших технічних, санітарних норм, норм пожежної та техногенної безпеки, запобігати її знищенню, пошкодженню і псуванню;

на вимогу орендодавця застрахувати захисну споруду;

у разі припинення або розірвання договору повернути орендодавцю орендовану захисну споруду в належному стані, не гіршому, ніж на момент передачі в оренду, з урахуванням нормального фізичного зносу та відшкодувати орендодавцю збитки в разі погіршення стану або втрати (повної або часткової) орендованої захисної споруди з вини орендаря.

17. Орендар має право:

за згодою орендодавця здавати захисну споруду в суборенду, якщо інше не передбачено законом;

за згодою орендодавця здійснювати реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт, технічне переоснащення та інші поліпшення захисної споруди, що підвищують її вартість;

користуватися системами комунікацій на території, на якій розміщено захисну споруду;

установлювати відповідні вивіски, таблички, рекламні стенди щодо місцезнаходження захисної споруди;

без додаткової плати заїжджати транспортним засобом на територію, на якій розміщено захисну споруду;

вимагати в орендодавця відшкодування витрат, пов'язаних з реконструкцією, реставрацією, капітальним ремонтом, технічним переоснащенням та іншими поліпшеннями захисної споруди, що підвищують її вартість.

18. Орендодавець зобов'язаний:

передати захисну споруду у стані, що відповідає умовам договору та її призначенню;

попередити орендаря про особливі властивості та недоліки захисної споруди, які йому відомі і які можуть бути небезпечними для життя, здоров'я, майна орендаря або інших осіб або призвести до пошкодження захисної споруди під час її оренди;

надавати орендарю документи, що підтверджують витрати, пов'язані з реконструкцією, реставрацією, капітальним ремонтом, технічним переоснащенням та іншими поліпшеннями захисної споруди, що підвищують її вартість і здійснені орендодавцем за рахунок орендаря;

не вчиняти дій, які б перешкоджали орендарю користуватися захисною спорудою згідно з умовами цього договору;

пропускати без додаткової плати транспортні засоби орендаря на територію, на якій розміщено захисну споруду.

19. Орендодавець має право:

разом з балансоутримувачем, ДСНС, відповідними органами і підрозділами цивільного захисту, місцевими держадміністраціями та органами місцевого самоврядування (їх представниками) контролювати стан готовності захисної споруди до використання за призначенням, її технічний стан, а також виконання орендодавцем умов договору;

складати акти (інші документи) за результатами здійснення контролю за готовністю до використання за призначенням, технічним станом захисної споруди, виконанням умов договору;

виступати з ініціативою щодо внесення передбачених законодавством змін до цього договору або його припинення з підстав, визначених у пункті 36 цього договору, а також його розірвання у разі погіршення стану орендованої захисної споруди внаслідок невиконання або неналежного виконання орендарем умов цього договору.

Особливі умови договору

20. Захисна споруда не може бути предметом застави, купівлі-продажу (іншого відчуження), на неї не може бути накладено стягнення за претензіями кредиторів орендаря.

21. Один дублікат ключів від захисної споруди, опечатаний печаткою орендаря, перебуває в орендодавця.

22. У разі суборенди захисної споруди орендар та суборендарі беруть участь в її утриманні відповідно до укладених між ними договорів.

23. У разі оренди захисної споруди строком на три роки і більше договір підлягає нотаріальному посвідченню, а право користування захисною спорудою, яке виникає на підставі цього договору, підлягає державній реєстрації, що здійснюються за рахунок власних коштів _____.

(орендодавця/орендаря)

Відповідальність і вирішення спорів за договором

24. За невиконання або неналежне виконання зобов'язань за цим договором Сторони несуть відповідальність, визначену договором або законом.

25. Орендодавець не відповідає за зобов'язаннями орендаря. Орендар не відповідає за зобов'язаннями орендодавця, якщо інше не передбачено цим договором. Орендар відповідає за своїми зобов'язаннями і за зобов'язаннями, за якими він є правонаступником, виключно власним майном. Стягнення за цими зобов'язаннями не може бути звернене на орендовану захисну споруду.

26. Орендар несе відповідальність за втрату (нестачу) або пошкодження з його вини захисної споруди відповідно до законодавства та цього договору, відновлює захисну споруду для використання за призначенням за рахунок власних коштів.

27. Закінчення строку дії цього договору не звільняє Сторони від відповідальності за його порушення, що мали місце протягом строку його дії.

28. Спори, що виникають за цим договором або у зв'язку з ним, не вирішені шляхом переговорів, вирішуються в судовому порядку.

Форс-мажорні обставини

29. Сторони погодилися, що у разі виникнення форс-мажорних обставин, які не залежать від їх волі (за винятком настання їх у періоди, визначені в абзаці другому пункту 37 цього договору), Сторони звільняються від відповідальності за часткове або повне невиконання обов'язків за цим договором. 30. Обставини, зазначені у пункті 31 цього договору, підтверджуються регіональною торгово-промисловою палатою.

Строк дії, умови зміни та припинення договору

31. Цей Договір укладено строком на _____, що діє з "___" _____ 20__ р. до "___" _____ 20__ р. включно.

32. Умови цього договору зберігають силу протягом усього строку дії цього договору, у тому числі у разі, коли після його укладення законодавством встановлено правила, що погіршують становище орендаря, а в частині зобов'язань орендаря щодо орендної плати - до виконання зобов'язань.

33. Зміни до умов цього договору допускаються за взаємною згодою Сторін і оформляються додатковими угодами, що є невід'ємною частиною цього договору. Зміни, що пропонуються для внесення, розглядаються протягом місяця з дати їх подання до розгляду іншою Стороною.

34. Якщо орендар продовжує користуватися захисною спорудою після закінчення строку дії договору, то за відсутності заперечень орендодавця протягом місяця договір вважається поновленим на строк, який був раніше встановлений договором.

35. Реорганізація орендодавця чи орендаря не може бути підставою для зміни умов договору або припинення його дії (у такому разі права та обов'язки Сторін за цим договором переходять до правонаступників).

36. Чинність цього договору припиняється внаслідок:

закінчення строку, на який його було укладено;

ліквідації юридичної особи, яка була орендарем або орендодавцем;

смерті орендаря або орендодавця (якщо орендарем або орендодавцем є фізична особа).

37. Договір розривається у разі:

абзац другий пункту 37 виключено

виключення захисної споруди з фонду захисних споруд цивільного захисту;

купівлі орендованої захисної споруди орендарем (для захисних споруд цивільного захисту, що перебувають у приватній власності);

знищення орендованої захисної споруди;

за згодою Сторін або за рішенням суду.

37¹. Договір розривається в односторонньому порядку в разі:

порушення орендарем вимог Порядку використання у мирний час захисних споруд цивільного захисту для господарських, культурних і побутових потреб, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. N 138 (Офіційний вісник України, 2017 р., N 24, ст. 682);

невиконання орендарем вимог, визначених Кодексом цивільного захисту України, щодо приведення в готовність захисних споруд, що перебувають у державній або комунальній власності, до прийому населення в разі приведення єдиної державної системи цивільного захисту, її складових у режим підвищеної готовності, виникнення надзвичайної ситуації, введення надзвичайного стану та в особливий період;

відмови орендаря від звільнення на вимогу орендодавця захисної споруди (її частини), що перебуває в державній або комунальній власності, від майна третіх осіб у разі настання випадків, передбачених абзацом третім цього пункту.

38. У разі припинення або розірвання договору поліпшення орендованої захисної споруди, здійснені орендарем за рахунок власних коштів та за згодою орендодавця, які можна відокремити від орендованої захисної споруди не завдаючи їй шкоди, є власністю орендаря, а невід'ємне поліпшення - власністю орендодавця.

39. У разі припинення або розірвання цього договору захисна споруда у випадках, передбачених пунктом 37 цього договору, повертається орендарем орендодавцю протягом трьох робочих днів.

У випадках, передбачених пунктом 37¹ цього договору, захисна споруда (її частина) повертається орендарем орендодавцю протягом 24 годин з моменту повідомлення про розірвання договору.

Розірвання договору оренди захисної споруди (її частини), яка перебуває в державній або комунальній власності, здійснюється шляхом письмового повідомлення орендарю про таке розірвання не пізніше ніж за 24 години до розірвання договору.

У разі відмови орендаря звільнити захисну споруду (її частину) в зазначений строк або якщо орендар відсутній і не має можливості встановити зв'язок з ним, доступ до такої захисної споруди здійснюється без отримання згоди її користувача (несанкціонований доступ) для приведення захисної споруди в готовність до прийому населення. Такий доступ здійснюється відповідно до положень статті 29 Закону України "Про житлово-комунальні послуги".

40. Захисна споруда вважається повернутою орендодавцю з моменту підписання Сторонами акта приймання-передачі.

41. Якщо орендар не виконує обов'язку щодо повернення захисної споруди, орендодавець має право вимагати від орендаря сплати неустойки у розмірі _____ за користування захисною спорудою за час прострочення.

42. Взаємовідносини Сторін, не врегульовані цим договором, регулюються законом.

43. Цей договір складено у двох примірниках, один з яких зберігається в орендодавця, другий - в орендаря.

44. Додаткові угоди та додатки до цього договору є його невід'ємною частиною.

45. До цього договору додаються:

розрахунок орендної плати;

звіт про оцінку/акт оцінки захисної споруди (у разі потреби);

акт приймання-передачі захисної споруди;

копія паспорта захисної споруди (сховища, протирадіаційного укриття);

копія документа, що відповідно до закону засвідчує державну реєстрацію права користування нерухомим майном (у разі потреби).

Інші умови договору

Адреса і підписи сторін

Орендодавець

Орендар

(посада, прізвище, ім'я та по батькові

(посада, прізвище, ім'я та по батькові

уповноваженої особи)

уповноваженої особи)

(адреса)

(адреса)

(підпис)

(підпис)

М. П.*

М. П.*

* Відбиток печатки проставляється за її наявності.

Примітка. Договір оренди інших об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту (споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів) укладається відповідно до норм Господарського кодексу України з урахуванням пунктів 37, 37¹, 39 цього договору.

(Типовий договір із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 06.01.2023 р. N 20)

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 10 березня 2017 р. N 138

ПЕРЕЛІК
постанов Кабінету Міністрів України, що втратили чинність

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 1999 р. N 567 "Про затвердження Інструкції про порядок списання непридатних захисних споруд цивільної оборони" (Офіційний вісник України, 1999 р., N 15, ст. 603).
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 р. N 1910 "Про внесення змін до Інструкції про порядок списання непридатних захисних споруд цивільної оборони" (Офіційний вісник України, 2001 р., N 1-2, ст. 22).
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2009 р. N 253 "Про затвердження Порядку використання захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) для господарських, культурних та побутових потреб" (Офіційний вісник України, 2009 р., N 23, ст. 733).
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2011 р. N 977 "Про внесення зміни до пункту 2 Інструкції про порядок списання непридатних захисних споруд цивільної оборони" (Офіційний вісник України, 2011 р., N 73, ст. 2733).
5. Пункт 16 змін, що вносяться до актів Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. N 1390 (Офіційний вісник України, 2012 р., N 3, ст. 85).
